

Гвоздячук Назарій Володимирович, *магістрант,*
Свірський Володимир Степанович, *к.е.н, доцент,*
доцент кафедри міжнародної економіки,
маркетингу і менеджменту

БЮДЖЕТНА ДЕЦЕНРАЛІЗАЦІЯ ЯК ОСНОВА ЗМІЦНЕННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

В Україні з 2014 року триває реформа децентралізації - передача повноважень та фінансів від державної влади якнайближче органам місцевого самоврядування. Для якісного виконання переданих повноважень місцеве самоврядування потрібно було забезпечити необхідними фінансами. Зміни внесені до Податкового[1] та Бюджетного[2] кодексів допомогли у цьому.

Від 1 січня 2015 року розпочалося реформування бюджетної системи, зміни до податкового законодавства, а також запровадження нової системи міжбюджетних відносин. Це дозволило підвищити рівень фінансового забезпечення місцевих бюджетів. В управлінні бюджетними ресурсами почали формуватися нові прогресивні відносини. Органи місцевого самоврядування стали більш вмотивованими для збільшення доходів в місцевих бюджетах. Завдяки цим змінам до Податкового та Бюджетних кодексів в 2015 році приріст надходжень до загального фонду склав 29,6 млрд. грн. порівняно з 2014[3]. Тому у 2016 році в органів місцевого самоврядування з'явився додатковий ресурс, щоб виконати делеговані владою повноваження а також самоврядні функції.

У 2016 році надходження до державного фонду(у співставних умовах) зросли на 49,3%, або 48, 4 млрд гривень. А місцеві бюджети(загальний та спеціальний фонди) були виконані з профіцитом 15,4 млрд гривень. Таким чином за цих два роки в місцевих бюджетах зросла фінансова спроможність. Розширені видаткові повноваження органів місцевого самоврядування дозволило надавати якісні суспільні послуги споживачам.

З 2017 почалося розмежування сфер відповідальності державних та місцевих органів влади щодо утримання загальноосвітніх навчальних закладів та закладів охорони здоров'я. З місцевих бюджетів почали фінансуватися видатки на загальноосвітні навчальні заклади. Оплата праці для педагогічних працівників проводиться з освітньої субвенції. Поточні та інші видатки на заклади охорони здоров'я, крім комунальних послуг та енергоносіїв, оплачуються з медичної субвенції. Але відповідно до прикінцевих та перехідних положень Бюджетного кодексу України, з 1 квітня 2020 року первинна, вторинна (спеціалізована), третинна (високоспеціалізована) та екстрена медична допомога за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення передано на фінансування з державного бюджету.

За 2017 рік надходження місцевих бюджетів порівняно з 2016 роком зросли на 30,9%, або на 45,3 млрд гривень, за 2018 рік на 21,9%, або 42 млрд гривень.,

за 2019 рік становив 17,6%, або 41,1 млрд гривень. За січень – червень 2020 року на 2,1%, або 2,7 млрд гривень.

Реформа міжбюджетних відносин має важливий напрямок це створення дворівневої моделі міжбюджетних відносин.

Ми можемо спостерігати щорічне збільшення інвестиційних ресурсів місцевих бюджетів та зростання частки видатків на виконання самоврядних повноважень. Це є позитивним аспектом реформи міжбюджетних відносин і свідчить що видаткова автономність місцевих бюджетів та ефективності використання бюджетних коштів на місцевому рівні значно зросла. Обсяги капітальних видатків зростали протягом 4 років таблиця 1.

Таблиця 1

Динаміка росту капітальних видатків(млрд. грн.)

Рік	Обсяг, млрд грн	Підвищення порівняно з минулим роком, млрд грн	Підвищення порівняно з минулим роком, %
2019	99,8	8,6	9,5
2018	91,2	16,9	22,7
2017	74,3	21,7	41,3
2016	52,5	20,4	63,3

*За даними [4]

Як показує досвід зарубіжних країн, при передачі повноважень від державних органів до органів місцевого самоврядування відбувається зміцнення місцевого самоврядування і дозволяє їм ефективніше розвинути свої території.

За 5 років ресурсна база органів місцевого самоврядування збільшилась у 4 рази.

Місцеві податки і збори становлять у середньому до 35% у структурі доходів місцевих бюджетів. Решта є надходженнями загальнодержавних податків і зборів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України «Про Державний бюджет України на 2015 рік» від 28.12.2014 № 80-VIII// ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80-19/ed20141228> (дата звернення: 28.10.2020 р.).
2. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» від 28.12.2014 № 71-VIII // ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/71-19/ed20141228>(дата звернення: 28.10.2020 р.).
3. Інформація Міністерства фінансів України щодо виконання Державного бюджету України за 2015 рік. - 2016, 2 березня. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://ukurier.gov.ua/uk/articles/informaciya-ministerstva-finansiv-ukrayini-08/>.
4. Бюджетна децентралізація: головні виклики та досягнення. - 2020, 27 червня. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <https://decentralization.gov.ua/news/12661>.